

MARATHON
NIEUWE
CANADESE
MUZIEK

2 juni 1985

DE IJSBREKER

HOLLAND
FESTIVAL

PROGRAMMA

H O L L A N D F E S T I V A L

MARATHON HEDENDAAGSE CANADESE KAMERMUZIEK
ZONDAG 2 JUNI 1985

DE IJSBREKER
AMSTERDAM

21.00 - 21.40 HOLLAND FESTIVAL STRIJKKWARTET | LUCIA MEEUWSEN

1 - JOHN REA
(1944) | - Les Raisons des Forces Mouvantes
1984**

Marieke Schneemann fluit
Holland Festival Strijkkwartet |
| 2 - HARRY SOMERS
(1925) | - Twelve Miniatures 1963**

Lucia Meeuwsen sopraan
Marieke Schneemann fluit
Taco Kooistra cello
Ronald Brautigam piano |
| 3 - R. MURRAY SCHAFER
(1933) | - String Quartet no.2 1976*

Holland Festival Strijkkwartet |

21.50 - 22.30 DRIE DUO'S

4 - MARTIN ARNOLD
(1959) | - Cathedra 1984**

Jacques Holtman viool
Ronald Brautigam piano |
| 5 - BRIAN SEXTON
(1953) | - Tombeau sur la mort de Sylvius
Leopold Weiss 1983**

Helenus de Rijke gitaar
Annelie de Man klavecimbel |
| 6 - DENYS BOULIANE
(1955) | - Rituel Lapidaire 1984**

Bart Schneemann engelse hoorn
Herman Halewijn vibrafoon |

22.40 - 23.20 NIEUW ENSEMBLE o.l.v. OTTO KETTING

7 - RODNEY SHARMAN
(1958) | - Erstarrung 1984

Nieuw Ensemble |
| 8 - DAVID EAGLE
(1955) | - Aura 1984***

Nieuw Ensemble |
| 9 - JOSÉ EVANGELISTA
(1943) | - Clos de Vie 1983**

Nieuw Ensemble met uitbreiding |

23.30 - 00.10

FODOR KWINTET | NEDERLANDS SAXOFOON KWARTET

10- ANTHONY GENGÉ
(1952)

- Time Shadows 1981**

Marieke Schneemann fluit
Arjan Kappers klarinet
Mifune Tsuji viool
Taco Kooistra cello
Ronald Brautigam piano
Otto Ketting dirigent

11- MICHAEL PARKER
(1948)

- CHOLE 1975**

Fodor Kwintet

12- MICHEL-GEORGES BRÉGENT
(1948)

- Mitzvot, in view of the divine
omnipresence 1982***

Nederlands Saxofoon Kwartet
met diaprojektie en elektronika

*** wereldpremiere
** Europese premiere
* Nederlandse premiere

NB De aanvangstijden zijn globaal

OVER HET PROGRAMMA

Zoals in de meeste westerse landen vertoont het huidige komponeren ook in Canada een grote pluraliteit aan stijlen. De uitgestrektheid van het land draagt wellicht aan deze diversiteit bij. Het programma van vanavond geeft een beeld van deze veelzijdigheid, maar zelfs een marathon kan niet meer bieden dan een bescheiden punt uit de grote taart van recente Canadese kamermuziek. Op onze uitnodiging maakten een aantal komponisten en prominente figuren uit het Canadese muziekleven een voorselectie van ruim 60 partituren. Deze partituren werden ons toegezonden door het Canadian Music Centre, een instituut dat vergelijkbaar is met de Nederlandse muziekuitgeverij Donemus. Uit deze voorselectie maakte een Nederlandse commissie bestaande uit komponisten en andere deskundigen een definitieve selectie van 12 werken, waarvan er 2 hun wereldpremiere beleven en 8 werken voor het eerst in Europa worden uitgevoerd. Er is bewust gekozen voor een avontuurlijke aanpak waarbij naast kwaliteit ook een ongebruikelijke muzikale inhoud, originaliteit in conceptie en het aanwenden van ongewone combinaties als richtlijnen golden. De enige beperking bij de keuze was het beschikbare instrumentarium. Zo ontstond een zeer gevarieerd en bont programma dat misschien de nieuwsgierigheid wekt naar wat er zich momenteel verder op dit gebied in Canada afspeelt.

Behalve een uitgebreid Nieuw Ensemble o.l.v. Otto Ketting hoort u de mezzo-sopraan Lucia Meeuwssen, het Nederlands Saxofoon Kwartet, het Fodor Kwintet en het speciaal voor deze gelegenheid samengestelde Holland Festival Strijkkwartet; in totaal 25 musici. Het programma is verdeeld in vier blokken van elk bijna drie kwartier, gescheiden door pauzes. In het eerste blok staan werken op het programma van meer gevestigde komponisten als R.Murray Schafer en John Rea. Van Harry Somers, de oudste komponist van dit programma, klinkt een liederencyclus. In het tweede blok zorgen drie totaal verschillende duo's van jonge komponisten voor een groot contrast. Het Nieuw Ensemble presenteert in het derde blok ook twee jonge komponisten. Het werk 'Aura' van David Eagle wordt voor het eerst uitgevoerd. Het derde blok wordt besloten met een werk voor 10 musici van José Evangelista dat ook voor de ISCM Wereldmuziekdagen 1985 werd uitgekozen. In het vierde en laatste blok ligt het accent op muziek voor blazers, met als spektakulair slot de wereldpremiere van het opzienbarende praktisch onspeelbare saxofoonkwartet 'Mitzvot'. Volgens de komponist zal de uitvoering van dit werk een 'historical event' zijn.

Deze marathon is een coproductie van Holland Festival, KRO, de IJsbreker, Gaudeamus en het Nieuw Ensemble.

MEDEWERKENDEN

N I E U W E N S E M B L E

Marieke Schneemann fluit
Arjan Kappers klarinet
Hans Wesseling mandoline
Helenus de Rijke gitaar
Joël Bons gitaar
Ernestine Stoop harp
Annelie de Man klavecimbel

Ronald Brautigam piano
Herman Halewijn slagwerk
Jaques Holtman viool
Robert Franenberg contrabas
Otto Ketting dirigent
Lucia Meeuwsen sopraan

Na de muziektheaterproductie 'Venus & Adonis' in 1980, waarvoor Theo Loevendie de muziek schreef en het ensemble ad hoc samenstelde, besloten de musici op eigen kracht verder te gaan. De onalledaagse bezetting beviel hen zó goed dat ze zich ten doel stelden een geheel nieuw en eigen repertoire op te bouwen en daarnaast belangrijke, nog niet in Nederland uitgevoerde werken te presenteren. Een levende muziekcultuur bestaat alleen bij de gratie van een optimale samenwerking tussen komponisten, musici en publiek. Het ontbreken van literatuur voor de specifieke instrumentale samenstelling van het Nieuw Ensemble maakt deze groep net zo afhankelijk van komponisten als komponisten dat altijd al van musici zijn. De ene partij kan niet zonder de andere bestaan. Naast het jaarlijks organiseren van het succesvolle praktikum voor jonge komponisten, wordt er voortdurend contact gezocht met komponisten in binnen- en buitenland om - vaak in nauwe samenwerking - het nieuwe repertoire op te bouwen. Sinds de oprichting van het ensemble in 1980, is het mogelijk gebleken om elk jaar minstens één premiere-programma met de nieuwe oogst te presenteren. Inmiddels zijn er meer dan 50 werken voor het Nieuw Ensemble geschreven, waaronder 'Erëndira', een opera van Klaas de Vries die onlangs ruim twintig keer werd uitgevoerd. Het Nieuw Ensemble bestaat 5 jaar en maakt komend jaar een tournee naar Italië met o.a. een optreden tijdens de Biennale in Venetië.

N E D E R L A N D S S A X O F O O N K W A R T E T

Leo van Oostrom sopraansaxofoon
Ed Bogaard altsaxofoon
Adri van Velzen tenorsaxofoon
Alex de Leeuw baritonsaxofoon

Het Nederlands Saxofoon Kwartet werd opgericht in 1968. Het ensemble dat in het Nederlandse concertleven een belangrijke plaats inneemt, maakte o.m. tournees in de Verenigde Staten, Duitsland, Italië, Frankrijk, de Scandinavische landen en Israël. Het Nederlands Saxofoon Kwartet heeft komponisten als Tristan Keuris, Otto Ketting, Wim Petersma, Peter-Jan Wagemans, Rob du Bois en Diderik Wagenaar geïnspireerd tot het schrijven van werken voor saxofoonkwartet.

F O D O R K W I N T E T

Marieke Schneemann fluit
Bart Schneemann hobo
Harmen de Boer klarinet
Jacob Slagter hoorn
Ronald Karten fagot

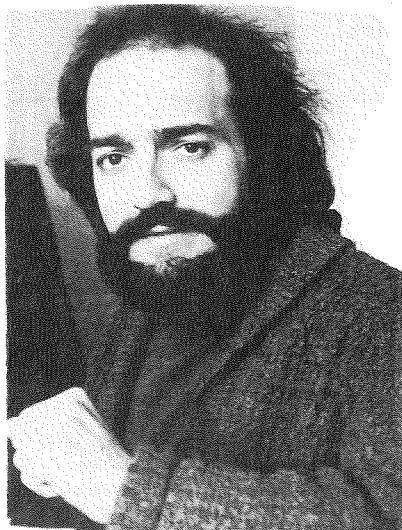
Het Fodor Kwintet werd opgericht in 1975 en bestaat uit 5 jonge Nederlandse blazers, die naast hun toewijding voor het kwintet vooraanstaande plaatsen bezetten in het Radio Philharmonisch-, Residentie- en Concertgebouworkest. Het kwintet streeft ernaar - naast het spelen van de bekende komposities - ook minder platgetreden paden te bewandelen. Zo heeft het ensemble meerdere onbekend gebleven werken uit de 19de eeuw aan zijn repertoire toegevoegd. Ook werd in opdracht van het Fodor Kwintet door diverse Nederlandse komponisten nieuw werk geschreven. Het kwintet trad o.a. op in Londen, München, Stuttgart, Brussel en Parijs en maakte radio-opnames in België en Nederland.

H O L L A N D F E S T I V A L S T R I J K K W A R T E T

Jacques Holtman viool 1
Mifune Tsuji viool 2
Gerrit Oldeman altviool
Taco Kooistra cello

Een speciaal voor deze gelegenheid samengesteld strijkkwartet.

TOELICHTINGEN

J O H N R E A, Toronto 1944.

Hij studeerde compositie bij John Weinzweig en Gustav Ciamaga aan de universiteit van Toronto en bij Milton Babbitt aan de Princeton University, waar hij in 1978 afstudeerde. John Rea componeerde in verschillende genres: solowerken, kamermuziek, muziek-theater, ballet, orkestwerken, opera en elektronische muziek. Behalve componeren doceert hij 20ste eeuwse muziek en publiceert daar ook over. Hij is mede-oprichter van twee stichtingen: "Les Événements du Neuf" - opgericht in 1978, (gericht op het uitvoeren van nieuwe muziek) en "Traditions Musicales du Monde", (gericht op het propageren van niet-westerse muziek). John Rea won de Jules Léger-prijs in 1981 en was composer-in-residence in Mannheim in 1981. Zijn muziek werd en wordt regelmatig in Europa uitgevoerd, o.a. tijdens de ISCM-dagen in 1983 in Denemarken.

LES RAISONS DES FORCES MOUVANTES (1984)

Zowel de kneedbaarheid van de muzikale vorm als de mogelijkheid van de luisteraar om voortdurende veranderingen binnen een compositie waar te nemen, vormen de kernen van "De redenen van de bewegende krachten". De titel is ontleend aan een 17de eeuwse boek dat de vervaardiging van mechanische orgels en uurwerken beschrijft. De compositie werd geschreven in opdracht van het Purcell Quartet en de fluitiste Kathryn Cernauskas en werd gesubsidieerd door de Canada Council. De première vond plaats in Vancouver, april 1985.

H A R R Y S O M E R S, Toronto 1925.

Hij begon - in tegenstelling tot de meeste musici - pas op vijftienjarige leeftijd met piano spelen. Dit leidde tot een passie voor muziek en toen hij achttien jaar oud was ging hij compositie studeren bij John Weinzweig. Met een beurs van de Canadian Amateur Hockey Association ging hij naar Parijs en studeerde van 1949 tot 1950 bij Darius Milhaud. Na zijn terugkeer in Toronto werkte hij als kopiist, radio-kommentator, taxi-chauffeur en komponist. Van 1969 tot 1971 leefde hij in Italië met een beurs van de Italiaanse regering. Somers is een pragmatische komponist zonder vaste stylistische richting: "I do not write from a single point of view". Zijn composities uit de jaren veertig vertonen invloeden uit de piano-literatuur van Debussy en Bartók. In die periode leerde hij het twaalftoons-systeem kennen, waarvan hij in zijn composities - met wisselende strengheid- gebruik ging maken. In werken uit de vroege jaren vijftig maakt hij veel gebruik van de "long,

lean line", bestaande uit kleine intervallen en begeleid door een ostinato-achtige figuur. Door de kontrasterende elementen ontstaat vaak een grote spanning, versterkt door een structureel gebruik van crescendo. (Stereophony, 1963, Fantasia for Orchestra 1958 en Five Concepts for Orchestra 1961). Somers is altijd zeer geïnteresseerd geweest in de stem. Vanaf ca. 1965 begint hij nieuwe mogelijkheden van het stem-gebruik te ontdekken. In zijn opera "Louis Riel" uit 1967, gebruikt hij volksmelodiën, atonale en diatonische elementen, elektronische geluiden en nieuwe vokale technieken. In 1971 schreef hij "Voiceplay" voor Cathy Berberian, een werk waarin de vertolker moet voordragen, zingen en acteren. Een ander voorbeeld van onkonventioneel stemgebruik is zijn "Kyrie" uit 1972, voor tenor en groot koor. Oosterse invloeden zijn merkbaar in "Music per Solo Violin" (1974) en "Zen, Yeats en Emily Dickinson" (1975). In de jaren zestig hield hij zich bezig met muziek-educatief werk, net als zijn vriend R. Murray Schafer.

TWELVE MINIATURES werd in 1963 geschreven in opdracht van het CBC. Het werk is gebaseerd op een aantal Haiku's in de vertaling van Harold G. Henderson (uit "An Introduction to Haiku"). De Haiku's werden geordend volgens de jaar-cyclus in 4 groepen van 3: Lente, Zomer, Herfst en Winter. De chromatische ladder van 12 tonen werd verdeeld in verschillende "cellen" voor ieder deel: de stem kan b.v. 3 noten hebben, de fluit 2, de cello 2 en het clavecimbel 5, allen gefixeerd voor de lengte van het betreffende deel, maar steeds met het totale aantal van 12. "It is evident that my approach was as simple and uncomplicated as possible. I did not want "mind" to get in the way of perception; I endeavoured to absorb the aesthetic of Haiku, then released my subconscious so that it might achieve the maximum depth with the minimum means".

R. MURRAY SCHAFER werd in 1933 geboren. Hij studeerde piano en compositie aan het conservatorium in Toronto. Vervolgens werkte hij vijf jaar lang in Europa, onder andere als interviewer bij de BBC. In 1961 keerde hij terug naar Toronto, waar hij de "Ten Centuries Concerts" oprichtte, een organisatie voor het uitvoeren van eigentijdse en andere zelden gespeelde muziek. Van 1963 tot 1965 was hij composer-in-residence aan de Memorial University van Newfoundland, en van 1965 tot 1975 was hij hoogleraar communicatiewetenschappen aan de Simon Fraser University in Brits Columbia. Sindsdien heeft hij zich teruggetrokken op een boerderij in Noord-Ontario, om meer tijd aan muziek, en vooral aan het componeren, te kunnen besteden. R. Murray Schafer is een man met veelzijdige interesses en vaardigheden, die hij op allerlei manieren met elkaar combineert. Hij heeft verscheidene boeken geschreven: een roman, poëzie, essays, een boek over Ezra Pound en over E.T.A. Hoffmann, en een aantal boeken over muzikale vorming, geluid en muziek.

In zijn werk zijn vorm en inhoud vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden: typografie en vormgeving zijn in veel van zijn muziek en geschriften essentiële bestanddelen. Schafers omvangrijkste boek is "The Tuning of the World" (1977), waarin de resultaten zijn neergelegd van zijn "World-Soundscape"-project, een reeks van onderzoeken naar de akoestische ecologie van de wereld. Zijn publikaties over muzikale vorming hebben dikwijls pakkende titels als "Ear Cleaning", "The Book of Noise" of "The Rhinoceros in the Classroom". Zijn pedagogische benadering lijkt wel wat op die van John Cage, met name het idee dat elk geluid dat ons omringt het waard is om naar geluisterd te worden. Zo laat hij in zijn essay "The Listening Book" de lezer luisteren naar het boek dat hij aan het lezen is. Het toeval speelt echter bij hem een veel kleinere rol dan bij Cage. Schafer accepteert niet ieder geluid zonder meer, maar zoekt naar de kwaliteiten en de muzikale bruikbaarheid ervan. In deze ondogmatische, maar kritische aanpak is de relatie van de mens tot het hem omringende "klankschap" het uitgangspunt. En dat weerspiegelt zich ook in zijn muziek. Emotie en intuïtie zijn sleutelwoorden: techniek en theorie zijn daaraan ondergeschikt. Zijn werk draagt weliswaar onmiskenbaar de sporen van de vernieuwingen uit de jaren zestig (en soms ook van zijn schoolmuziek-activiteiten), maar laat zich toch moeilijk onder één stilistische noemer samenvatten, mede omdat hij allerlei niet strikt muzikale elementen door zijn muziek heen weeft: taal, poëzie, typografie, theater. Een partituur kan een tekening zijn, en andersom. In veel van zijn muziek komt zijn belangstelling voor oosterse cultuur en filosofie naar voren; ook heeft hij een voorliefde voor teksten in dode talen. De klank is daarbij belangrijker dan de inhoud. Ook het omgekeerde komt voor: dan vraagt hij uitdrukkelijk dat een tekst wordt gezongen in de taal van het land van uitvoering. Vaak zijn die teksten pessimistisch van toon, of geëngageerde aanklachten tegen dictaturen of schendingen van de natuur. Toch zijn ook humor, klankschoonheid en puur muziekplezier belangrijke ingrediënten van zijn muzikaal vocabulaire. Want Schafer is een extravert kunstenaar, die rekening houdt met zijn luisteraars en werkt aan een betere wereld. In zijn onderzoeken naar "Soundscapes" heeft hij niet alleen de akoestische vervuiling van de grote steden aangetoond, maar ook geprobeerd een basis te leggen voor "Acoustic Design", het ontwerpen van een beter geluid-leefmilieu. Vorig jaar werd in de IJsbreker reeds ruim aandacht besteed aan R. Murray Schafer; dit jaar is daarop een vervolg met ook zijn opera "RA" een zes uur durende muziektheater productie.

STRING QUARTET NR.2 "WAVES"

Tijdens het World Soundscape Project, registreerden en analyseerden wij de golven van de Atlantische Oceaan en de Pacific (aan de kust) van Canada. Het terugkerend patroon van golven is altijd asymmetrisch, maar we hebben waargenomen, dat de tijdsduur van schuimtop tot schuimtop altijd tussen zes en elf seconden ligt. Weinig golven duren korter of langer. Het is deze golfbeweging die het strijkkwartet haar ritme en structuur geeft. De luisteraar zal gemakkelijk het dynamische verloop van de golven horen in dit werk. In het werk worden verschillende typen golfbeweging gekombineerd. Behalve dit was het mijn bedoeling om het strijkkwartet een vloeiend karakter te geven, waardoor alles voortdurend oplost en in al het andere vloeit. Dat wil zeggen: het materiaal van het werk ligt niet vast, maar verandert voortdurend en - hoewel bepaalde motivische figuren herhaaldelijk worden gebruikt - ondergaan zij telkens dynamische, ritmische en tempo veranderingen. Hoewel het werk "golven" als thema heeft, is er geen sprake van "programma-muziek".

R.M.S.

M A R T I N A R N O L D, Alberta 1959. Hij studeerde aan de University of Alberta (Bachelor of Music), de Banff School of Fine Arts en haalde zijn Master Degree aan de Universiteit van Victoria. Zijn kompositieleraars waren o.a. Frederic Rzewski, Rudolf Komorous en Leo Brouwer. In 1981/82 studeerde hij aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Louis Andriessen.

CATHEDRA draagt als ondertitel "After Barkett Newman", naar de Amerikaanse kunstenaar, bekend om zijn grote monochrome doeken. Men zou kunnen zeggen dat in de langzame delen van dit stuk verschillende "kleuren" (harmonieën) abrupt naast elkaar in de tijd worden geplaatst, van complexe akkoorden (mengkleuren) tot kale unisono's (wit). Het unisono bepaald ook de snelle passages, waar een ritmiese, jazzy melodie - die uit een beperkt toonscala is opgebouwd - wordt onderbroken door plotselinge stiltes. In al hun spaarzaamheid levert de combinatie van deze elementen een vervreemdend effect op. Het werk werd geschreven in 1984 en werd onlangs in Canada voor het eerst uitgevoerd.

B R I A N R. S E X T O N, Newfoundland 1953.

Brian Sexton studeert momenteel voor zijn Master's Degree in compositie aan de McGill University in Montreal. Zijn docenten zijn Bruce Mather, Bengt Hambreus, Alcedes Lanza en Brian Cherney. Hij studeerde bij en assisteerde de Engelse gitarist John Mills tijdens de zomer gitaarcursussen aan de Mount Allison University in 1975/1976. Sexton treedt regelmatig op als solo-gitarist. Daarnaast geeft hij les en is lid van verschillende semi-professionele jazz-, folk- en rockgroepen. Zijn composities, waarvoor hij verschillende prijzen ontving, worden regelmatig in Canada gespeeld.

TOMBEAU SUR LA MORT DE SYLVIVS LEOPOLD WEISS

Sylvius Leopold Weiss was waarschijnlijk de belangrijkste luitist-komponist uit de Barok. In 1721 schreef hij een prachtig werk voor luit, de "Tombeau sur la mort de M.Comte de Losy", ter nagedachtenis van Jan Antonin Losy, graaf van Losynthal, een beroemd luitist uit Bohemen. Deze langzame, melancholische fantasie met simpele, korte frases wordt tegenwoordig nog regelmatig door luitisten en gitaristen uitgevoerd. Uit dit werk heb ik het muzikale materiaal voor mijn Tombeau afgeleid: simpele basis concepten aangaande intervalstructuur, ritme, artikulatie, versiering, harmonische progressie en frasering. Ik heb geprobeerd dit materiaal om te zetten in een expressie in hedendaagse muzikale taal van wat voor mij de tijdloze essentie van de barokstijl is. Natuurlijk kunnen we het "barok ethos" alleen "begrijpen" vanuit ons eigen gezichtspunt in het heden. Onvermijdelijk maakt dit "begrip van het verleden" deel uit van de structuur van onze "hedendaagse" muzikale esthetiek. In deze zin is het "verleden" deel van ons heden.

B.R.S.

D E N Y S B O U L I A N E

Denys Bouliane werd geboren in Grand-Mère, een plaatsje in de provincie Québec, in 1955. In zijn jeugd was hij gitarist van een amateur rock-groep; in 1972 begon hij een muziekstudie. In 1979 studeerde hij af als komponist aan de Laval universiteit in Québec. Bouliane ontving verschillende prijzen en was in 1983 "Canadees Componist Van Het Jaar" en kreeg in 1985 de "Förderpreis" van de stad Keulen. Bouliane woont sinds 1980 in Keulen en studeert bij György Ligeti in Hamburg. Momenteel voltooit hij een cyclus van zes werken, getiteld "Les Pas Perdus", waarvan "Rituel Lapidaire, en souvenir" deel uitmaakt. Het eerste deel van deze cyclus "Jeux de Société" werd in 1982, tijdens de Gaudeamus Muziekweek in de IJsbreker uitgevoerd. Hoewel autonoom, zijn deze zes werken geconcepieerd om - in elkaar verweven - een meer dan drie uur durend klanklabyrinth te vormen.

"RITUEL LAPIDAIRE, EN SOUVENANCE. . ."
- à la mémoire de C.V.-

is gebaseerd op de volgende tekst van Henri Michaux uit
"Passages" (1950)

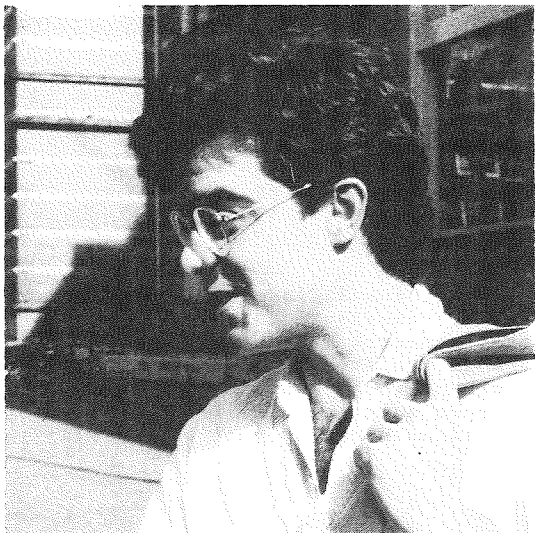
"... Au lieu d'une vision à l'exclusion des autres, j'eusse voulu dessiner les moments qui bout à bout font la vie, donner à voir la phrase intérieure, la phrase sans mots, corde qui indéfiniment se déroule sinueuse, et, dans l'intime, accompagne tout ce qui se présente du dehors comme du dedans.

Je voulais dessiner la conscience d'exister et l'écoulement du temps. Comme on se tâte le pouls. Ou encore, en plus restreint, ce qui apparaît lorsque, le soir venu, repasse (en plus court et en sourdine) le film impressionné qui a subi le jour.

Dessin cinématique.

Je tenais au mien, certes. Mais combien j'aurais eu plaisir à un tracé fait par d'autres que moi, à le parcourir comme une merveilleuse ficelle à nœuds et à secrets, où j'aurais eu leur vie à lire et tenu en main leur parcours.

Mon film à moi n'était guère plus qu'une ligne ou deux ou trois, faisant par-ci par-là rencontre de quelques autres, faisant buisson ici, enlacement là, plus loin livrant bataille, se roulant en pelote ou - sentiments et monuments mêlés naturellement - se dressant, fierté, orgueil, ou château ou tour. . . qu'on pouvait voir, qu'il me semblait qu'on aurait dû voir, mais qu'à vrai dire presque personne ne voyait".

R O D N E Y S H A R M A N (Canada, 1958)
studeerde fluit bij Robert Aitken en compositie bij Rudolf Komorous in Victoria en bij Brian Ferneyhough in Freiburg. In 1983-1984 was hij gastkomponist aan het Instituut voor Sonologie in Utrecht en nam tevens deel aan het komponisten-practicum van het Nieuw Ensemble. Tijdens de Internationale Gaudeamus Muziekweek 1984 werden zijn "In Trasii" voor kamerorkest en verteller en "Kore" voor clavecimbel uitgevoerd. Zijn werken worden gekenmerkt door een consequent statiese schrijfwijze die, meestal gekoppeld aan een strikt harmonies/ritmiese syntaxis, een kaleidoskopiese werking heeft.

ERSTARRUNG

"In verschillende recente composities heb ik mij beziggehouden met de betekenis van "kadans": niet alleen in de zin van een beweging naar rust, stilte, maar ook als een gevoel van "aan-komst". Het lijkt paradoxaal dat men om "stasis" te bereiken, naar "stasis" toe moet werken.

Gedurende mijn verblijf in Nederland begon ik te begrijpen dat veel van mijn kompositorische belangstelling (timbre, syntax, verandering, herkenning, geheugen, de natuurlijke eigenschappen van klank) aspecten zouden kunnen zijn van hetzelfde: de perceptie van tijd. Na een uitvoering van "Erstarrung" in Canada, kwam een vriend naar mij toe en zei: "gedurende het hele werk keerde mijn geest zich steeds naar de mythe van Orpheus" en hij vroeg naar de betekenis van de titel. Ik legde hem uit, dat het lot van Euridice zich in het Duits het best laat omschrijven in één woord: "Erstarrung". Het eerste deel van het werk werd geschreven tijdens het compositiepracticum van het Nieuw Ensemble. Het werk kreeg een eerste prijs in 1984 tijdens de CBC National Radio Competition for Young Composers en de William St. Clair-Low Bronze Award voor kamermuziek compositie.

D A V I D E A G L E (Montreal 1955) studeerde af in compositie aan de McGill University bij Donald Steven en Bengt Hambreus. Hij vervolgde zijn studie in Freiburg bij Klaus Huber. Zijn werken werden uitgevoerd in Canada, Westduitsland en Zwitserland en uitgezonden door de Hessischer Rundfunk en Radio Canada. Momenteel is hij werkzaam als free-lance komponist in Toronto.

AURA FOR SEPTET is een weerspiegeling op weerspiegeling. Het werk ontwikkelt zich in patronen van groei en verval; op zichzelf staande lagen overlappen elkaar in kanonische processen, worden naast elkaar gezet, smelten dan samen en lossen op in het omringende "veld"; waardoor een soort "nagloeien" ontstaat. Het werk werd speciaal voor het Nieuw Ensemble geschreven.

J O S E E V A N G E L I S T A Spanje, 1943

Hij begon zijn muziekstudie bij Vicente Asencio. Hij studeerde fysica en werkte met computers. Hij verhuisde in 1970 naar Montréal waar hij kompositie studeerde bij André Prévost en Bruce Mather. Hij is medeoprichter van 'Les Événements du Neuf' en 'Traditions musicales du Monde'. Momenteel doceert hij aan de muziekfaculteit van de universiteit in Montréal. In 1974 won hij de 'Arpa de Oro' in Spanje, in 1982 de prijs van het Spaans Ministerie van Cultuur. Hij ontvangt regelmatig opdrachten, o.a. van de Spaanse muziekraad, het Ensemble de l'Itinéraire en de gitarist Narciso Yepes. In de muziek van Jose Evangelista zijn heterofonische texturen belangrijk, waarbij verschillende stemmen dezelfde melodie ontwikkelen met kleine verschillen in ritme of andere muzikale elementen.

CLOS DE VIE (In memoriam Claude Vivier)

Begin maart 1983 werd Claude Vivier op 34-jarige leeftijd vermoord, één van de meest getalenteerde jonge Canadese komponisten. Terwijl ik bezig was met dit werk, dacht ik regelmatig aan hem en zijn tragisch lot. Misschien weerspiegelt de muziek op de een of andere manier een nostalgisch gevoel over hem. Clos de Vie bevat een monodische (=eenstemmige) textuur. Het werk is gebaseerd op een cyclische melodie; de vier delen tonen ieder een andere realisatie van het 'orkestrale' unisono. Er zijn dus geen akkoorden en er is geen echt contrapunt. De instrumenten worden op zo'n manier behandeld dat er dubbelzinnigheden ontstaan ten aanzien van hun timbre. Het werk wordt besloten met een citaat uit 'Lonely Child' van Claude Vivier. De titel is zowel een parafrase op het woord 'vivier' = broedplaats en 'clos de vie' = omsluiting van het leven, als een woordspeling: 'clos de vie' klinkt als 'Claude vit' = Claude leeft. Het werk werd geschreven in opdracht van de Société de Musique Contemporaine du Québec en werd voor het eerst uitgevoerd in november 1983. Het werd in 1984 uitgekozen als 'recommended work' door het Unesco International Rostrum of Composers en zal in 1985 nogmaals uitgevoerd worden tijdens de ISCM-dagen in Nederland.

J.E.

A N T H O N Y G E N G E Vancouver, 1952

Genge studeerde kompositie bij Morton Feldman, Bruce Mather en Rudolf Komorous. In 1979 studeerde hij kompositie in Tokio. Hij ontving vele prijzen en opdrachten. De muzikale invloeden die hij onderging zijn zeer verschillend: traditionele muziek uit Japan en Java, Europese muziek uit de 13de/14de eeuw en de 'pre-chance' muziek van John Cage. Op dit moment woont hij in Victoria waar hij werkzaam is als free-lance komponist.

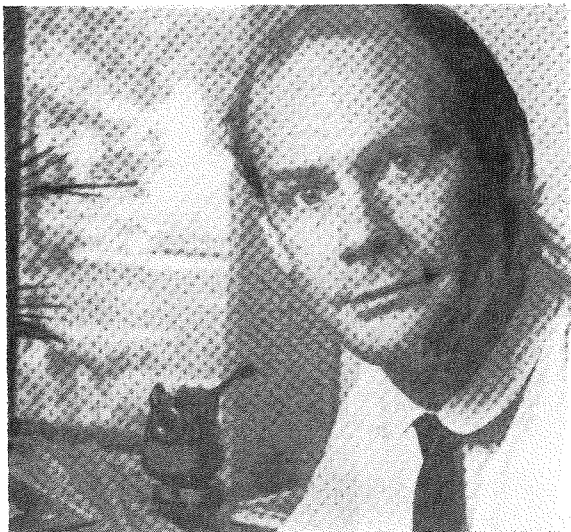
TIME SHADOWS werd geschreven in 1980-81 in opdracht van de Canada Council. Zoals de meeste van mijn werken sinds 1978 staat in dit werk het constant opnieuw gebruiken van kleine muzikale elementen binnen het groter raamwerk van het werk centraal. Deze elementen keren voortdurend terug, maar in een steeds veranderende omgeving, zoals bij een puzzel waar de stukjes samengevoegd kunnen worden op verschillende manieren, zodat telkens een ander patroon ontstaat. De vier delen van het werk fungeren als raamwerk voor deze 'continuous variations' en kontrasteren niet in de traditionele zin van het woord.

A.G.

M I C H A E L P A R K E R 1948

Hij studeerde in 1972 af aan de Victoria University. Hij speelt viool sinds 1958 en altviool sinds 1961. Hij studeerde aan het Royal Conservatory of Music in Toronto, aan de Banff School of Fine Arts, aan de Michigan State University en hij was lid van het National Youth Orchestra of Canada in 1966 en 1969. Sinds 1965 houdt hij zich bezig met hedendaagse muziek en voert hij nieuwe werken uit. Hij schrijft voornamelijk kamermuziek.

CHOLE opus 17 is het Griekse woord voor 'woede'. Het werk kan beschouwd worden als de muzikale expressie van het gevoel. Al het muzikale materiaal is afgeleid uit de eerste seconden van het werk, waar de hoorn het belangrijkste materiaal presenteert. Wat de vorm betreft is het werk een afwisseling van krachtige uitbarstingen en weerspiegelende kalmte. Ieder op hun beurt spelen de 5 instrumenten een prominente rol, solo of in combinatie met andere instrumenten. Chole werd in 1975 geschreven in opdracht van de Ontario Arts Council en werd voor het eerst uitgevoerd in 1976 in Toronto door de York Winds aan wie het werk is opgedragen. Het stuk kreeg een 4de prijs in 1975 tijdens de Canada-Council-CBC Competition for Young Composers en een 1ste prijs in 1977 tijdens de Newfoundland and Labrador Arts and Letters Competition. Voorts verscheen het werk op de plaat (Centredisc Label).

M I C H E L - G E O R G E S B R É G E N T
Montréal, 1948

Hij volgde zijn opleiding aan het conservatorium van Montréal waar hij compositie studeerde bij Gilles Tremblay. In 1972 besloot Brégent niet bij Stockhausen te gaan studeren - ondanks een zeer enthousiaste aanbevelingsbrief van Pierre Boulez - omdat hij zich niet wilde onderwerpen aan Stockhausen's invloed. Hij beschouwt Olivier Messiaen als zijn geestelijke vader.

Een opvallend kenmerk van Brégent is dat hij al vroeg plannen maakte voor toekomstige producties. In 1965 verzorgde hij drie versies van zijn werk 'Les Testaments': de orgel improvisatie voor 1965-66, daarna een versie voor groot orkest, koor en tape voor 1983-86, vervolgens een 'multisensory' versie voor 2001-2007. Met de tweede versie is hij ook daadwerkelijk in 1984 begonnen. Brégent's werken getuigen - evenals de componist zelf - van veel energie. In 1975 richtte Brégent - met aanzienlijk succes - de popgroep Dionne-Brégent op en met zijn broer de groep Brégent, die zich bezighield met tekst en muziek. In 1984 werd hij lid van het nationaal ISCM-komitée.

MITZVOT, in view of the divine omnipresence, werd geschreven tussen 28 april en 19 augustus 1982 en is een muzikaal essay in de vorm van een 'Gargantuan' scherzo. Het woord 'Mitzvot' - dat men in het Joodse, mystieke boek 'Zohar' (Boek van de Glans) geschreven in de 2de/3de eeuw, kan vinden - wordt toegeschreven aan de Goddelijke 'Geboden van God' (God=de hoogste Schepper en 'meester' van het universum in monotheïstische religies, volgens het woordenboek).

De goddelijke structuur manifesteert zich in alle aspecten van het leven. Deze Eenheid - de Eenheid (waarbij Volledigheid reciproque is aan Eenheid), bijvoorbeeld een menselijk oog - kan men omzetten in een muzikale structuur.

Het Beeld van God-Mensheid-Adam Kadmon wordt geopenbaard via de menselijke zintuigen. Het Gezicht maakt het ons mogelijk de alomtegenwoordigheid van het beeld van God waar te nemen, getransformeerd in licht, kleuren, veelvoudige en variabele vormen in deze oneindige ruimte die het Hemels Lichaam is, waar wij heel goed De Eerste Vorm van intelligent leven zouden kunnen zijn, in deze zelfs nog expanderende 'Volledigheid'.

Het oog is het orgaan van het Gezicht. Vanuit het gezichtspunt van deze zich ontwikkelende en oneindige alomtegenwoordigheid van God, kan het oog een structurele orde worden, die getransformeerd kan worden in klank en vervolgens in muziek, via het cartesisch systeem. Dit is de logica achter dit muzikale essay. Om praktische redenen en om een dieper bewustzijn van dit object dat muziek moet worden te krijgen, heb ik mijn Rechter Oog gekozen. Er bestaat natuurlijk een oneindigheid van posities van het menselijk oog en een oneindige hoeveelheid ogen. De structurele principes kunnen dienovereenkomstig variëren.

Aan dit 'transcendentiaal' scherzo zou ik willen toevoegen dat de grens van uitvoerbaarheid door menselijke wezens in dit werk bereikt wordt vanwege het gebruik van een voortdurende circular-breathing techniek.

Dit werk is een levend voorbeeld van hoe een relatief nieuw instrument (met een zo klein repertoire) zich kan ontwikkelen tot een voorhoede van het buitengewoon avontuur dat 'Muziek' heet.

M.G.B.

In een brief schreef Brégent:

"I wish to say that I have decided to dedicate this 'gargantuan scherzo in the form of my right eye' to the Dutch Saxophone Quartet. In performing this outstanding work you will be setting a new standard in the repertoire for saxophone, leaping over centuries of musical literature and placing this noble instrument years ahead of our time (....). You will also attest to the fact that you will probably be the greatest saxophone quartet in the world and for quite some time. I praise your spirit of pioneering. Ladies and gentlemen, HATS OFF."

M.G.B.